

Wrońska-Twardecka, Jolanta

"Znaleziska i dawne kopalnie bursztynu w Polsce", Warszawa 1982 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 28/1, 246

1983

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

František Jílek, Josef Kuba, Jaroslava Jíliková: *The World Inventions in Dates*. Národní Technické Muzeum Praha 1979 237 s.

Z pewnym opóźnieniem dotarł do Polski chronologiczny rejestr najważniejszych wynalazków i wydarzeń kulturalnych na świecie — poczynając od początków epoki kamienia aż do współczesności (do 1975 r.) Warto dodać, że jest to jedynie jak dotąd kalendarium dotyczące postępu, którego najlepszym odbiciem są wynalazki. Początkowe hasła dotyczą ulepszania techniki produkcji narzędzi w epoce kamienia, następne podstawowych narzędzi rolniczych i przemysłowych. Obserwujemy coraz bardziej przyspieszony rytm chronologiczny między kolejnymi wynalazkami. Począwszy od XIX w. wydarzeń tych jest bardzo dużo i zajmują one mniej więcej połowę książki.

Poczynając od czasów antycznych znamy nazwiska odkrywców, z kolei daty w latach kalendarzowych odnoszą się do wynalazków dopiero od okresu średniowiecznego. W ostatnich wiekach na poszczególne lata przypada po kilka doniosłych wynalazków.

Każdemu odkryciu poświęca się zaledwie kilka wierszy, a więc autorzy informują nas tylko o podstawowych faktach. W specjalnym dodatku na końcu książki jest przedstawione kalendarium tabelarycznie na 14 stronach. Krótka bibliografia oraz indeksy rzeczowy i nazwisk podnoszą przydatność opracowania przeznaczonego przede wszystkim dla historyków nauki, techniki i kultury materialnej ale także i dla szerszego kręgu czytelników.

Jolanta Wrońska-Twardecka
(Warszawa)

Znaleziska i dawne kopalnie bursztynu w Polsce. Muzeum Ziemi. Opracowania dokumentacyjne 6. Warszawa 1982, 132 s.

Najcennieszą częścią publikacji jest katalog znalezisk bursztynu w Polsce (s. 45—120) — opracowany przez T. Pietrzak. Zastosowano w nim kolejność alfabetyczną miejscowości w poszczególnych województwach od szczecińskiego począwszy. Nasuwa się tu uwaga, że kolejność województw nie jest alfabetyczna i właściwie nie wiadomo według jakiego kodu ją sporządzono. W każdym razie najpierw wymienione są obszary stykające się z wybrzeżem Bałtyku. Pod poszczególnymi miejscowościami znajdujemy krótki opis znaleziska, wiek osadów — w których wystąpiło, miejsce, gdzie obecnie jest przechowywane (nr inwentarza w danym muzeum) oraz nazwiska autorów opracowań, na podstawie których przedmioty skatalogowano. Załącznikami do tych danych są: mapka znalezisk bursztynu w Polsce, skrócony spis miejscowości i wykaz publikacji źródłowych.

Oprócz części katalogowej znajdujemy w publikacji wiele informacji zawartych w opracowaniach T. Pietrzak: *Eksploracja bursztynu* oraz B. Kosmowskiej-Ceranowicz: *Bursztyn na złożach pierwotnych i wtórnych*. Dla historyków kultury materialnej bardziej interesujący jest tekst pierwszy, ponieważ znaleźć tam można dane o technikach eksploatacji bursztynu (począwszy od XVI w.), narzędziach, dochodach z rządowych kopalni w latach 1810—1838 itd.

Na koniec trzeba zwrócić uwagę na pewien mankament — w opracowaniu nie znajdujemy informacji o znaleziskach bursztynu na stanowiskach prehistorycznych, a przecież z literatury archeologicznej wiemy, że był on wykorzystywany już w młodszej epoce kamienia.

Jolanta Wrońska-Twardecka
(Warszawa)